

Australian Kultarannikolta Suomen Lappiin – esittelyssä Johan R. Edelheim

Johan R. Edelheim

Lapin Matkailualan Tutkimus- ja koulutusinstituutti

Olen FT Johan R. Edelheim, Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutin (MTI) johtaja. Toisin sanoen toimin Lapin Yliopiston matkailututkimuksen oppiaineen johtajana, Rovaniemen ammattikorkeakoulun matkailu-, ravitsemis- ja talousalan toimialajohtajana sekä Lapin Matkailuopiston rehtorina. Edellinen työantajani oli Southern Cross University (SCU), joka on keskisuuri alueellinen yliopisto New South Walesissa, Australiassa. Jätin työni SCU:n lehtorina ja tutkimuskoulun johtajana, laitoin kotini Kultarannikolla vuokralle, ja muutin vaimoni ja kissani kanssa Rovaniemelle. Aloitin MTI:n johtajana syyskuussa 2011 ja vähitellen olen tutustunut sekä työni sisältöön että toivomuksiin ja odotuksiin, joita henkilökunnalla, ylläpitäjäorganisaatioilla, paikallisilla yrittäjillä, poliitikoilla sekä kaikilla muilla sidosryhmillä on MTI:n suhteen. En ole aikaisemmin työskennellyt suomalaisessa korkeakoulussa, joten jo siinä on ollut paljon oppimista. Lisähaastetta on tuonut eri koulutusasteiden synergioiden hyödyntäminen ja kehittäminen, mikä onkin MTI:n perusidea.

MTI on monella tavalla ainutlaatuinen osaamisyyhteisö. Lapin matkailuopiston, Rovaniemen amk:n marata-alan sekä Lapin yliopiston matkailututkimuksen yhteistyön tiivistäminen on käynnistetty vuonna 2008 Lapin liiton rahoittamana EAKR-projektina. Kesään 2011 kestänyt projekti mahdollisti sen, että MTI:n taustaorganisaatiot saivat tarpeellisia lisäresursseja tulevan yhteistyön ideoimiseen ja uusien avuksien kehittämiseen. Näin johtajana on hienoa huomata, että kehitystä on todellakin tapahtunut. Tänä päivänä MTI yhdistää kaikki matkailun toimialojen tutkintoihin ja erikoistutkintoihin johtavat koulutukset, akateemisen tutkimuksen, asiakaslähtöiset palvelut sekä innovatiivisen kehittämistoiminnan. MTI ei silti ole itsenäinen juridinen yksikkö vaan taustaorganisaatioiden muodostama, vapaaehtoiseen yhteistyöhön perustuva yhteisö. Käymme vuosittain taustaorganisaatioiden kanssa tulosneuvottelut, jossa sovitaan instituutin tuottamista palveluista, niiden rahoituksesta ja tavoitteista.

Olen itse käynyt läpi melko pitkän koulutuspolun sekä Suomessa että ulkomailla. Minulla on ammattikoulutason kokon peruskoulutus, opistoasteen hotelli- ja ravintolaesimieskoulutus sekä ammattiopettajan pätevyys – kaikki nämä Suomesta. Lisäksi opintojani on aina seurannut muutaman vuoden työskentely ulkomailla. Vuonna 2000 muutin Australiaan, missä suoritin kaikkiaan neljä yliopistotutkintoa: yliopistonopettajan pätevyyden (*Postgraduate certificate in higher education*), matkailun maisterintutkintoa edeltävän koulutusasteen (*Postgraduate diploma in tourism management*), kauppatieteiden maisterintutkinnon ja lopulta filosofian tohtorin tutkinnon kulttuuritutkimuksen alalta. Opiskelun ohella toimin yliopiston lehtorina paikallisissa yliopistoissa. Monipuolisesta koulutuksesta on ehdottomasti ollut apua MTI:n johtamisessa. Kun tuntee oman kokemuksen kautta eri koulutusorganisaatioiden työskentelytavat

ja opiskelijan arjen, on helpompi nähdä, millaisia mahdollisuuksia tiiviimpi yhteistyö voi tarjota. MTI:n koulutustarjonnalle on erityistä, että opiskelijoille pystytään räätälöimään yksilöllisiä oppimispolkuja, kun tarjolla on kaikkien instituuttiin kuuluvien oppilaitosten opintoja. Lisäksi opetukseemme kuuluu monia erilaisia yhteistyömuotoja sekä uusia oppimisympäristöjä hyödyntäviä pedagogisia ratkaisuja. Yhteistyölähtöisessä oppimisessä vahvistetaan elinkeinoelämälaheisyyttä, joka antaa MTI:n opiskelijoille valmiudet kohdata matkailu- ja ravitsemisalalan osaamistarpeet.

Osana opintoja ja työskentelyä olen myös ollut aktiivisesti mukana tutkimustoiminnassa. Ensimmäiset matkailututkimukseni olivat opinnäytetöitä. Lopputyöni hotelli- ja ravintolaopistosta käsitteli aihetta ”Onko lomaosakkeen omistaminen uhka hotellialalle?” (1992) ja Laudatur-työni opettajakoulutuksesta oli otsikoltaan ”Tarvitsevatko toisen asteen marata-opettajat erityisopettajan pätevyyttä?” (1999). Australiassa osana PgDTour-tutkintoani oli tutkimusprojekti ”ESAMEG - The experience measuring graph” (2001), jonka myötä syntyi ajatus ryhtyä akateemikoksi sen sijaan että olisin suuntautunut takaisin matkailu- ja vieraanvaraisuusaloille luomaan uraani yritys-elämässä. Väitöskirjatutkimukseni teinkin sitten aiheesta ”The Bushranger and the Big Banana – A cultural studies critique of tourism studies” (2007). Pidän edelleen erittäin tärkeänä ja hyödyllisenä sitä, että olen puolet urastani ollut töissä käytännön tehtävissä, joista sitten myöhemmin on tullut tutkimusteni kohteita.

Eräänlaisena tutkimusfilosofianani on pyrkimys humanismiin sekä oikeudenmukaisuuteen. Tarkastelen yhteiskuntaa siltä pohjalta, että tuomalla esille epäkohtia, ne voidaan tiedostaa ja niitä voidaan tulevaisuudessa parantaa. Koen, että epäoikeudenmukaisuutta on olemassa kaikkialla yhteiskunnassa ja tämän tutkimusteeman käsittely eri tieteenalojen näkökulmista avaa mahdollisuuksia tiedostaa asioita uusin silmin. Tätä asiaa saan ilokseni edistää myös MTI:n myötä. Instituutin strategiset toiminnan painopisteet ovat vieraanvaraisuus ja vastuullisuus, joista erityisesti vastuullisuus ottaa kantaa oikeudenmukaisemman tulevaisuuden puolesta. Vastuullisuus luo pohjan kestäväälle ja yhdenvertaisuutta korostavalle matkailutoiminnalle. MTI:ssä vastuullisuuden eri osa-alueet (taloudellinen, ekologinen, kulttuurinen, sosiaalinen ja poliittinen vastuullisuus) ovat vahvasti läsnä tutkimuksen lisäksi myös koulutuksessa ja palveluiden suunnittelussa sekä toteutuksessa.

Pääosa tutkimuksistani keskittyy matkailuun, vieraanvaraisuusalaan, vapaa-aikaan, ja yleisemmin yhteiskuntaan – usein hyödyntäen erilaisia populaarikulttuurin ilmiöitä ja tutkimusmateriaaleja. Käytän mieluiten kvalitatiivisia menetelmiä, mutta tiedostan hyvin suunniteltujen kvantitatiivisten tutkimusten arvon ja merkityksen esimerkiksi päättäjille, silloin kun on tarvetta tehdä yleistyksiä. Menetelmät, jotka parhaiten tunnen, ja joita parhaiten käytän, ovat toisaalta tekstiin perustuvat narratiivi-, sisällöllinen, ja kriittinen diskurssi-analyysit sekä toisaalta kokemuksiin perustuvat (ei-transsendentaaliset) fenomenologiset tutkimusmenetelmät.

Tutkimusintressini voidaan jakaa kolmeen kategoriaan julkaisujeni mukaisesti: A) kriittiset matkailu- ja vieraanvaraisuustutkimukset; B) kasvatustieteen tutkimukset; sekä C) matkailun ja vierasvaraisuuden konseptien tarkennukset. Ensimmäinen kategoria sisältää julkaisuja, jotka tutkivat nationalismia, rotua, etnisyyttä sekä sukupuoleen liittyviä seikkoja. Esimerkiksi tutkimus ”Sober on the holiday – Is it an Australian?” tutkii sitä, miten naiskuva sekä feminiinisyys ovat konstruktio nais-

tenlehdistä (Edelheim & Edelheim, 2011) ja ”The Touristic Terra Nullius” sitä, miten matkailu mitätöi alkuperäiskansojen tarinoita sekä historiaa tietyillä alueilla (Edelheim, 2009a). Tutkimuksessa ”Hidden Messages – A Polysemic Reading of Tourist Brochure” on puolestaan analysoitu Qantas Holidayn esitteitä ja selvitetty millaisia sosiaalisia konstruktioita mainosten tekijät käyttävät (Edelheim, 2007).

Toinen tutkimuskategoria liittyy matkailu- ja vieraanvarausalojen koulutuksen kehittämiseen, niin että se olisi mahdollisimman tehokasta erityyppisille opiskelijoille. Esimerkkejä näistä tutkimuksista ovat ”With the Simpsons as Tour Guide” (Edelheim, 2009b) ja ”Effective use of simulations in hospitality-management education” (Edelheim & Ueda, 2007). Viimeinen tutkimuskategoria keskittyy selvittämään konsepteja ja termejä, jotka ovat yleisesti käytössä matkailu- ja vieraanvarausalojen teksteissä, mutta eivät kovinkaan selkeitä merkityksiltään. Näistä tutkimuksista esimerkkejä ovat ”Developing a taxonomy of ”award-winning” restaurant” (Edelheim, Lee, Caldicott, & Lee, 2011), jossa selvennetään mitä termillä ”palkittu” ravintola käytännössä tarkoitetaan ja ”To experience the ”real” Australia” (Edelheim, 2005), jossa käsitellään ”todellisuutta” ja ”autenttisuutta” – termejä, joita varsin laajasti käytetään, mutta joiden merkitys selitetään valitettavan laiskasti.

Tulevina vuosina pyrin jatkamaan tämän tapaisten tutkimusten tekemistä - siinä määrin kun aikani riittää hallinnollisten töitten ohessa. Yritän myös kykyjeni mukaan hyödyntää materiaalia ”kotinurkiltani” eli tutkia Lapin matkailualoja ja alueita – siitä onkin syntynyt yksi uusimpia julkaisustani ”Kultur och turism i Lappland – men inte nödvändigtvis kulturturism” (Edelheim, 2012). Suurin osa tekstissä mainituista lähteistä, sekä joitakin muita julkaisuja, on saatavissa osoitteesta: www.ulapland.academia.edu/JohanEdelheim

Lähteet

- Edelheim, J. (2005). To Experience the 'Real' Australia - a Liminal Authentic Cultural Experience. Teoksessa: C. Ryan & M. Aicken (Toim.), *Indigenous Tourism: The Commodification and Management of Culture* (ss. 247-260). Oxford: Elsevier.
- Edelheim, J. (2007). Hidden Messages - A Polysemic Reading of Tourist Brochures. *Journal of Vacation Marketing*, 13(1), 5-17.
- Edelheim, J. (2009a). The Touristic Terra Nullius. Teoksessa: B. Baird & D. Riggs (Toim.), *The Racial Politics of Bodies, Nations and Knowledges* (ss. 47-71). Newcastle upon Tyne, UK: Cambridge Scholars Publishing.
- Edelheim, J. (2009b). With The Simpsons as Tour Guides: How Popular Culture Sources can Enhance the Student Experience in a University Tourism Unit. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 16 (2), 113-119.
- Edelheim, J. (2012). Kultur och turism i Lappland – men inte nödvändigtvis kulturturism. *Laboratorium för Folk och Kultur – Kulturtidskrift för etnologi, folkloristik och kulturhistoria*, (1), 21-24.
- Edelheim, J., & Edelheim, S. (2011). Sober on the holiday - Is it unAustralian? *Annals of Leisure Research*, 14 (1), 22-42. doi: 10.1080/11745398.2011.575044
- Edelheim, J., Lee, Y. L., Caldicott, J., & Lee, S. H. (2011). Developing a taxonomy of 'award-winning' restaurants - what are they actually? *Journal of Quality Assurance in Hospitality and Tourism*, 12 (2), 140-156. doi: 10.1080/1528008X.2011.541815

Edelheim, J., & Ueda, D. (2007). Effective use of simulations in hospitality-management education - a case study. *Journal of Hospitality, Leisure Sport and Tourism Education*, 6 (1), 10-25.